četrtek 24. novembra 2022

P9_TA(2022)0418

Vztrajna represija nad demokratično opozicijo in civilno družbo v Belorusiji

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. novembra 2022 o vztrajni represiji nad demokratično opozicijo in civilno družbo v Belorusiji (2022/2956(RSP))

(2023/C 167/07)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Belorusiji,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic in vseh konvencij o človekovih pravicah, katerih podpisnica je Belorusija,

— ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 12. oktobra 2020,

— ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 21. in 22. oktobra 2021,

— ob upoštevanju poročil mednarodnih in neodvisnih beloruskih organizacij za človekove pravice,

— ob upoštevanju poročil posebne poročevalke OZN o razmerah na področju človekovih pravic v Belorusiji Anaïs Marin z dne 4. maja 2021 in 20. julija 2022 za Svet OZN za človekove pravice in tudi poziva strokovnjakov OZN z dne 10. oktobra 2022 k takojšnji izpustitvi Nobelovega nagrajenca in drugih zagovornikov pravic, ki so zaprti v Belorusiji,

— ob upoštevanju poročila visoke komisarke Organizacije združenih narodov za človekove pravice z dne 4. marca 2022 o razmerah na področju človekovih pravic v Belorusiji pred predsedniškimi volitvami leta 2020 in po njih,

— ob upoštevanju izjave zunanjih ministrov skupine G7 o Belorusiji z dne 4. novembra 2022,

— ob upoštevanju nedavne izjave predstavnice za svobodo medijev v Belorusiji pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) z dne 13. julija 2022 o stalnih zaprtjih beloruskih novinarjev in medijskih delavcev,

— ob upoštevanju izjave tiskovnega predstavnika Evropske službe za zunanje delovanje z dne 7. oktobra 2022 o sodbi proti neodvisnim medijskim predstavnikom,

— ob upoštevanju členov 144(5) in 132(4) Poslovnika,

A. ker želi beloruski režim s sistematičnim zatiranjem civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic utišati vse preostale neodvisne glasove v Belorusiji; ker je bilo po ocenah zaradi protestov proti režimu pridržanih že več kot 10 000 Belorusov; ker so zagovorniki človekovih pravic, opozicijski politiki, predstavniki civilne družbe, umetniki, neodvisni novinarji, voditelji in člani sindikatov ter drugi aktivisti sistematično tarča nasilnega zatiranja in so prisiljeni bežati;

B. ker so se kršitve človekovih pravic v Belorusiji od avgusta 2020 stopnjevale, od novembra 2022 pa je bilo zaprtih več kot 1 400 političnih zapornikov, vključno z dobitnikom Nobelove nagrade za mir za leto 2022 Alesom Bjaljackim; ker so na seznamu zapornikov tudi mladoletniki, invalidi, upokojenci in osebe s hudimi boleznimi; ker se sojenja političnim zapornikom nadaljujejo, izrečene obsodbe pa so tako stroge kot še nikoli doslej;

C. ker je belorusko prodemokratično opozicijsko gibanje, ki je deležno široke podpore, vse pogosteje tudi tarča represivnih ukrepov; ker je okrožno sodišče v Hrodni oktobra 2022 političnemu aktivistu Mikalaju Avtuhoviču izreklo 25-letno zaporno kazen na podlagi povsem izmišljenih obtožb, tudi za veleizdajo; ker je to najdaljša zaporna kazen, izrečena nasprotniku Lukašenkovega režima; ker Avtuhoviča, ki je poleti gladovno stavkal, od začetka zaporne kazni pretepajo in mučijo;

D. ker je bilo tudi 11 drugih obtožencev v zadevi skupaj z Avtuhovičem, znani tudi pod imenom „Avtuhovičeva dvanajsterica“ obsojenih na skupno 169,5 leta zapora, in sicer so to Paval Sava, Halina Dzerbiš, Volha Majorava, Viktar Snehur, Uladzimir Hundar, Sjarhej Razanovič, Paval Razanovič, Ljubov Razanovič, Irina Melher, Anton Melher in Irina Haračkina; ker so bili nekateri pridržani posamezniki večkrat zaprti v samico, potem ko so njihove družine poročale, da pazniki z zaporniki ravnajo nasilno in jih celo mučijo;

E. ker so beloruska sodišča izrekla več sto nepravičnih in samovoljnih sodb v politično motiviranih sojenjih v primeru, ko so protestniki plesali v krogu, pri čemer so obravnave pogosto potekale za zaprtimi vrati, brez dolžnega pravnega postopanja, diplomati EU pa postopkov niso smeli spremljati;

F. ker je beloruski preiskovalni odbor sprožil posebne postopke v nenavzočnosti proti voditeljem demokratične beloruske opozicije in članom koordinacijskega sveta, in sicer med drugim Svjatlani Cihanovski, Pavlu Latuši, Volhi Kavalkovi, Marii Maroz, Sjarheju Dilevskemu, Dmitriju Navoši, Valeriji Zanemonski, Danilu Bogdanoviču, Janini Sazanovič, Volhi Visocki, Aleksandri Gerasimovi, Aljaksandru Opejkinu in Dmitriju Solovjevu;

G. ker so voditelji in predstavniki demokratičnih opozicijskih strank še vedno zaprti v nečloveških razmerah, med njimi so tudi Pavel Sevjarinec, Mikalaj Kazlov, Antanina Kanavalava, Aksana Aljaksejeva, Tacjana in Dzmitri Kanevski, Ihar Salavej, Pavel Spirin, Uladzimir Njapomnjaščih, Aljaksander Agrajcovič, Pavel Belavus, Andrej Kudzik, Mikalaj Sjarhjenka, Ramuald Ulan, Aljaksandr Nahela, Andrej Kabanav, Artur Smaljakov, Andrej Asmalovski, Dzijana Čarnušina, Mikola Statkevič, Sjarhej Cihanovski, Viktar Babarika, Marija Kalesnikava, Maksim Znak, Ihar Losik in Sergej Spariš;

H. ker beloruski režim ne preiskuje na tisoče poročil o policijskem nasilju; ker namesto tega spodbuja in nagrajuje tiste, ki izvajajo ta dejanja; ker belorusko prebivalstvo zaradi vsesplošnega nekaznovanja kršitev človekovih pravic še naprej živi v obupnih razmerah; ker nespoštovanje načela pravne države ovira njihovo pravico do poštenega sojenja;

I. ker je Belorusija edina država v Evropi, ki izvršuje smrtno kazen, pred kratkim pa je napovedala usmrtitve političnih nasprotnikov režima; ker je Lukašenko maja 2022 spremenil in sprejel beloruski kazenski zakonik tako, da je smrtno kazen razširil tudi na „poskus terorističnih dejanj“, tarča te spremembe pa so najverjetneje politični oporečniki, namen pa je tudi uvesti sojenja v nenavzočnosti na podlagi ekstremističnih ali terorističnih razlogov;

J. ker Lukašenkov režim še vedno uporablja mučenje, politični zaporniki pa še naprej poročajo o vse slabših zdravstvenih razmerah, poniževanju ter nečloveškem in krutem ravnanju; ker je Lukašenko razširil svojo kampanjo proti aktivistom za človekove pravice in novinarjem, pri čemer je zaprl Andrzeja Poczobuta, uspešnega novinarja in aktivista ter pripadnika poljske manjšine v Belorusiji, ki je bil dodan na seznam teroristov; ker se je nesprejemljivo preganjanje poljskih in drugih manjšin še zaostrilo, in sicer so beloruske oblasti nedavno odpravile izobraževanje v poljskem in litovskem jeziku, začele so izvajati hišne preiskave poljskih voditeljev ter uničevati poljska pokopališča in grobove pesnikov, pisateljev, upornikov in vojakov Domače armade; ker so oblasti prekinile pogodbo, ki je rimskokatoliški cerkveni skupnosti sv. Simona in sv. Helene dovolila brezplačno uporabo Rdeče katoliške cerkve, ki je nato morala svojo lastnino odstraniti iz cerkve;

K. ker so po navedbah posebne poročevalke o razmerah na področju človekovih pravic v Belorusiji študenti tarče samovoljnih pridržanj, neupravičenih odpuščanj in izključitev iz univerze, kar jasno ogroža njihovo akademsko svobodo;

četrtek 24. novembra 2022

L. ker je Belorusija odstopila od Aarhuške konvencije, ki je pozitivno vplivala na krepitev pravic do dostopa, trajnostnega razvoja in okoljske demokracije;

M. ker oblasti pogosto uporabljajo nadzor, spletno cenzuro in dezinformacije, pa tudi tehnologije za nadzor prebivalstva; ker ta represivna praksa pomeni, da je Belorusija še en korak bližje k digitalnemu avtoritarizmu in zatiranju digitalnih pravic državljanov, kar vodi k vse večjemu ustrahovanju in krčenju državljanskega prostora; ker zato svoboda govora ne obstaja več;

N. ker so neodvisni mediji 14. novembra 2022 poročali o kazenskem pregonu Irenie Waluś in Renacie Dziemiańczuk, voditeljic Zveze Poljakov v Belorusiji;

O. ker Lukašenkov režim v Belorusiji še naprej omogoča neupravičeno rusko agresijo proti Ukrajini, saj Rusiji omogoča, da belorusko ozemlje uporablja za vojaške napade na Ukrajino;

P. ker so Belorusi, ki so se pridružili protivojnim gibanjem, tarče zatiranja, so bili aretirani ali obtoženi kaznivih dejanj, vključno z odvetnikom Aleksandrom Daniljevičem, ki mu grozijo kazenske obtožbe v zvezi s podpisom javne peticije proti vojni v Ukrajini, ter tremi beloruskimi državljani Dzjanisom Dzikunom, Dzmitrijem Ravičem in Alehom Malčanavom, ki so tarča terorističnih obtožb zaradi uničevanja železniške infrastrukture, s čimer so poskušali preprečiti prevoz ruske vojaške opreme;

Q. ker se center za človekove pravice Vjasna sooča z vrsto kazenskih preiskav, med obtoženimi pa so tudi Ales Bjaljacki, Valjancin Stefanovič, Vladzimir Labkovič, Marfa Rabkova, Leanid Sudalenka, Tacjana Lasitsa in Andrej Čapjuk;

R. ker je bilo več kot 600 nevladnih organizacij likvidiranih ali pa so v postopku likvidacije, vključno s skoraj vsemi skupinami za človekove pravice, ki delujejo v državi; ker še vedno prihaja do preganjanja neodvisnih sindikatov, njihovi voditelji in aktivisti, med katerimi so Aljaksander Jarašuk, Henadz Fjadinič, Sjarhej Antusevič, Mihail Hromav, Irina Bud-Husaim, Janina Malaš, Vasil Berasnjev, Zinajda Mihnjuk, Aljaksander Mišuk, Ihar Povarav, Jevgenij Hovar, Arcjom Žernak in Danil Čenakov, pa so še vedno v zaporu; ker je belorusko vrhovno sodišče julija likvidiralo beloruski kongres demokratičnih sindikatov, ki je krovna organizacija neodvisnih sindikatov, da bi ga zaprli, s čimer bi prepovedali delovanje vseh neodvisnih sindikatov;

S. ker so novinarji še vedno ena najpogostejših tarč režima, med katerimi so Kacjarina Andrejeva, Irina Slavnikava, Sjarhej Sacuk, Ihar Losik, Ksenja Luckina in Andrej Kuznečik; ker je regionalno sodišče v Minsku 6. oktobra 2022 tri novinarje iz prepovedane neodvisne medijske hiše BelaPAN, in sicer glavno urednico Irino Levšino, direktorja Dzmitrija Navažilava, namestnika direktorja Andreja Aljaksandrava in neodvisno novinarko Irino Zlobino, obsodilo na zaporno kazen od 4 do 14 let;

T. ker se nenehno krši svoboda do mirnega zbiranja; ker od potvorjenih predsedniških volitev avgusta 2020 ni bil odobren niti en opozicijski ulični protest;

U. ker Lukašenko nadaljuje svojo politiko rusifikacije Belorusije in si prizadeva za marginalizacijo in uničenje izražanja nacionalne identitete Belorusov, tudi v smislu jezika, izobraževanja in kulture, in sicer s samovoljnimi aretacijami, pridržanjem in zlasti s krutim ravnanjem s kulturnimi osebnostmi;

1. je še naprej odločen v solidarnosti z beloruskim ljudstvom, pa tudi s člani demokratične opozicije in civilne družbe, ki se še naprej zavzemajo za svobodno, suvereno in demokratično Belorusijo;

2. želi spomniti, da EU in njene države članice zaradi množičnega ponarejanja volilnih izidov niso priznale izidov predsedniških volitev leta 2020 ter Aleksandra Lukašenka ne priznavajo za predsednika Belorusije; poziva k nadaljnji podpori beloruski demokratični opoziciji in neodvisni civilni družbi, vključno s člani evropskih političnih družin; pozdravlja oblikovanje združenega prehodnega kabineta Belorusije pod vodstvom Svjatlane Cihanovske, ki sledi ustanovitvi

koordinacijskega sveta in nacionalnega protikriznega upravljanja; poziva demokratične opozicijske sile, naj ohranijo in spodbujajo enotnost, ki temelji na cilju svobodne, demokratične in neodvisne Belorusije; je seznanjen, da je po mnenju številnih Belorusov zmagovalka predsedniških volitev leta 2020 Svjatlana Cihanovska;

3. ponovno izraža neomajno podporo beloruski demokratični opoziciji in civilni družbi ter ju poziva, naj še naprej delujeta v interesu beloruskega ljudstva in pripravita načrt za reformo države; ugotavlja, da bo zmaga Ukrajine pospešila demokratične spremembe v Belorusiji; ponovno poudarja, da je treba v skladu z načeli OVSE izpolniti legitimne zahteve beloruskega ljudstva po demokraciji, ki temelji na človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, blaginji, suverenosti in varnosti; ponavlja svoje prejšnje pozive k novim svobodnim in poštenim volitvam pod mednarodnim nadzorom Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice;

4. ostro obsoja neupravičene in politično motivirane kazni, izrečene članom skupine „Avtuhovičeva dvanajsterica“, pa tudi več kot 1 400 političnim zapornikom; zahteva takojšnjo ustavitev nasilja in represije ter brezpogojno izpustitev vseh političnih zapornikov in vseh oseb, ki so samovoljno pridržane, aretirane ali obsojene iz politično motiviranih razlogov, ter da se umaknejo vse obtožbe proti njim; zahteva tudi njihovo popolno rehabilitacijo in finančno nadomestilo za škodo, ki so jo utrpeli zaradi nezakonitega pridržanja; medtem poudarja, da je treba zagotoviti informacije o tem, kje se nahajajo in v kakšnih razmerah so pridržani, pa tudi, da morajo imeti dostop do odvetnikov po lastni izbiri in zdravstvene podpore ter da jim je treba zagotoviti komunikacijo z družinskimi člani; zahteva, da Lukašenkov režim omogoči opazovanje in spremljanje sojenj vsem političnim zapornikom, vključno s prodemokratičnimi aktivisti, člani demokratične opozicije, zagovorniki človekovih pravic, novinarji in člani sindikatov;

5. ostro obsoja vpletenost Belorusije v neupravičeno in neizzvano rusko vojaško agresijo proti Ukrajini; obsoja novo napotitev ruskih oboroženih sil v Belorusijo; obsoja sovražno in na grožnjah temelječo retoriko beloruskih uradnikov proti Ukrajini; ugotavlja, da so Lukašenko in z njim povezane osebe enako odgovorni za vojne zločine v Ukrajini in bi morali odgovarjati pred mednarodnim sodiščem in Mednarodnim kazenskim sodiščem;

6. poziva Komisijo, države članice in ESZD, naj sodelujejo z mednarodnimi partnerji, kot sta moskovski mehanizem OVSE in Svet OZN za človekove pravice, pa tudi z zagovorniki človekovih pravic in civilno družbo na terenu, da se zagotovijo spremljanje, dokumentiranje in poročanje o kršitvah človekovih pravic ter nato odgovornost storilcev, žrtvam pa pravica; pozdravlja in podpira vzpostavitev mednarodne platforme za ugotavljanje odgovornosti v Belorusiji; ponovno poudarja, kako pomembno je nadaljevati diplomatsko izolacijo Belorusije, zmanjšati diplomatsko prisotnost EU in njenih držav članic v državi ter nadaljevati osamitev Belorusije v mednarodnih organizacijah;

7. poziva beloruske oblasti, naj prenehajo z zatiranjem, preganjanjem, mučenjem in slabim ravnanjem z ljudmi, vključno z nasiljem nad ženskami in ranljivimi skupinami ter prisilnimi izginotji; še naprej obsoja nečloveške razmere v zaporih, nenehno poniževanje in slabšanje zdravstvenih razmer političnih zapornikov;

8. izraža zaskrbljenost nad tem, da dobavitelji velikih podjetij s sedežem v EU domnevno uporabljajo prisilno delo zapornikov v beloruskih kazenskih kolonijah; poziva vsa podjetja s sedežem v EU, naj ravnajo posebej skrbno in prekinejo odnose z vsemi beloruskimi dobavitelji, ki v svojih dobavnih verigah uporabljajo prisilno delo, zatirajo državljanske in politične pravice zaposlenih ali odkrito podpirajo nasilni režim; poziva Svet, naj uvede sankcije proti vsem beloruskim ali mednarodnim podjetjem, ki delujejo v Belorusiji in uporabljajo prisilno delo v svojih dobavnih verigah, zatirajo državljanske in politične pravice zaposlenih ali odkrito podpirajo nasilni režim; poziva Lukašenkov režim, naj preneha izvajati prakso nalaganja prisilnega dela v kazenskih kolonijah;

9. obsoja prizadevanja Lukašenka, da bi spodkopal belorusko kulturo, vključno z manjšinskimi kulturami, in rusificiral narod; poziva EU, naj podpre neodvisne beloruske kulturne organizacije, kot so gledališča, zbori, šole, folklorne skupine in umetniki; obžaluje odločitev beloruskega ministrstva za notranje zadeve, da bo patriotsko geslo „Naj živi Belorusija“ označilo kot nacistično geslo;

10. odločno obsoja, da je ruska vojska za agresijo proti Ukrajini uporabila belorusko ozemlje; pozdravlja dejanja beloruske družbe, s katerimi nasprotuje uporabi beloruskega ozemlja za omogočanje ruske invazije na Ukrajino; izraža podporo odredoma Kastuś Kalinoŭski in Pahonia, ki podpirata Ukrajino pri obrambi pred rusko vojaško agresijo; podpira stališče beloruske demokratične opozicije in civilne družbe, da bi bilo treba Belorusijo priznati kot zasedeno ali *de facto* zasedeno ozemlje, in se jima pridružuje pri pozivu k takojšnjemu umiku ruskih vojakov iz Belorusije in Ukrajine;

11. ponovno poziva Svet in Komisijo, naj preprečita izogibanje sankcijam, in poziva k strogemu zgledovanju po sankcijah, ki so bile izrečene Rusiji, za Belorusijo in k njihovi ustrezni uporabi v vseh prihodnjih krogih sankcij; poziva Komisijo, sozakonodajalca in države članice, naj dokončajo pravno ureditev, ki bo omogočala zaplembo sredstev, ki jih je zamrznila EU, kar bi omogočilo tudi zaplembo premoženja Lukašenka, njegove družine in notranjega kroga, ki podpira režim, vključno s sodniki, tožilci, propagandisti, pripadniki milice, KGB in pripadniki varnostnih sil, vpletenimi v zatiranje, izrekanje kazni, nezakonito pridržanje in mučenje, ter naj ta sredstva usmerijo v podporo žrtvam in beloruski demokratični opoziciji;

12. pozdravlja podelitev Nobelove nagrade za mir za leto 2022 zagovorniku človekovih pravic, ustanovitelju centra za človekove pravice Vjasna in dobitniku nagrade Saharova za leto 2020 Alesu Bjaljackemu; obsoja, da so Ales Bjaljacki, Valjancin Stefanovič in Uladzimir Labkovič še vedno zaprti zaradi politično motiviranih obtožb tihotapljenja in financiranja kolektivnih ukrepov, ki kršijo javni red, za katere je zagrožena do 12-letna zaporna kazen, ter poziva k njihovi takojšnji in brezpogojni izpustitvi; ponavlja poziv predsednice norveškega odbora za Nobelovo nagrado Lukašenkovemu režimu, naj zagotovi izpustitev Alesa Bjaljackega pred podelitvijo Nobelove nagrade za mir 10. decembra 2022;

13. pozdravlja ustanovitev kontaktne skupine v Svetu Evrope v sodelovanju z beloruskimi demokratičnimi silami in civilno družbo; spodbuja institucije EU, države članice in mednarodne organizacije, naj okrepijo sistemsko sodelovanje z demokratičnimi predstavniki Belorusije;

14. pozdravlja, da EU in države članice, zlasti Poljska in Litva, zagotavljajo podporo in zaščito Belorusom, ki so bili prisiljeni zbežati iz države; poziva države članice, naj ohranijo solidarnost z ljudmi, ki bežijo iz Belorusije, Komisijo pa, naj še naprej podpira ta prizadevanja;

15. pozdravlja celovit načrt Komisije za ekonomsko podporo demokratični Belorusiji, vendar zahteva, da se ta sredstva takoj dajo na voljo, da bi podprli ključno delo civilne družbe, neodvisnih medijev, sindikatov in beloruske opozicije v izgnanstvu, pa tudi tistih, ki bežijo pred zatiralskim režimom; poziva evropske politične stranke in fundacije, naj zagotovijo neposredno podporo svojim beloruskim strankam članicam in širši opoziciji; poziva Komisijo, naj še naprej podpira neodvisne medijske hiše, zlasti nove medije, kot je Nexta, ki niso prejeli finančne podpore EU, čeprav imajo široko občinstvo v Belorusiji;

16. poziva Komisijo in države članice, naj še naprej pomagajo demokratični opoziciji, civilni družbi in zagovornikom človekovih pravic, predstavnikom sindikatov in neodvisnim medijem v Belorusiji in tujini, da bi se pripravili na prihodnjo demokratično tranzicijo države; izreka pohvalo podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko za redna vabila Svjatlani Cihanovski na seje Sveta za zunanje zadeve, tudi na okroglo mizo 14. novembra 2022; v zvezi s tem pozdravlja ustanovitev misije za demokratično Belorusijo v Bruslju;

17. poziva Komisijo in države članice, naj pripravijo pravila in postopke za obravnavo primerov, ko se zagovornikom človekovih pravic in drugim aktivistom civilne družbe odvzame državljanstvo v Belorusiji, ter naj zagotovijo podporo tistim Belorusom, ki prebivajo v EU in katerih osebni dokumenti bodo kmalu prenehali veljati in jih ne bodo mogli obnoviti, saj se ne morejo vrniti v Belorusijo;

18. poziva Svet in podpredsednika/visokega predstavnika, naj preučita nadaljnje ukrepe, ki presegajo sankcije, in razvijeta skladen in celovit dolgoročni pristop k Belorusiji, ki bo tesno usklajen s podobno mislečimi državami in mednarodnimi organizacijami; poziva ESZD, naj prevzame vodilno vlogo pri koordiniranju usklajene politike z državami članicami in drugimi institucijami EU;

19. obsoja odločitev Belorusije, da odstopi od Aarhuške konvencije, zlasti v zvezi z zagonom jedrske elektrarne Ostrovec, ne da bi v celoti izvajala priporočila o stresnih testih, in obžaluje nadaljnjo malomarnost v zvezi z upoštevanjem najvišjih predpisov o jedrski varnosti na lokaciji jedrske elektrarne Ostrovec; obsoja brutalno preganjanje zagovornikov okolja in človekovih pravic ter nevladnih organizacij, ki opozarjajo na vprašanja jedrske varnosti, ki ga izvaja beloruski režim;

20. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic, Svetu Evrope, Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi, oblastem Republike Belorusije in Ruske federacije ter predstavnikom beloruske demokratične opozicije.